

K. 22.7.20

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

15 JUL 2020

ПРЕМЕТ	БРОЈ ДОКЛАДА
4 1537	23873

Марко
Ауг.

Република Србија
КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ

Народних хероја 4, 11070 Београд
тел: +381 11 311 72 72, факс: +381 11 312 95 85, e-mail: kirs@kirs.gov.rs

Број: 019-2411/1
Београд, 15 JUL 2020

11000 Београд
Ул. Делиградска 16

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Др Наташа Таневић, ЗАМЕНИЦА ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Веза: Ваш допис бр. 415-377/20 дел.бр.19970 датум 16.06.2020

Поштована,

Предметним дописом доставили сте нам Извештај Националног механизма за превенцију тортуре о посетама Прихватном центру у Обреновцу 28. априла 2020 године и Прихватном центру у Адашевцима 4.маја 2020. године, у коме се налазе препоруке за отклањање уочених недостатака и унапређење поступака.

Поводом поступања по датим препорукама обавештавамо вас следеће:

Имајући у виду ситуацију у свету, а пре свега у земљама ЕУ, а у вези са ширењем вируса КОВИД-19, Комесаријат за избеглице и миграције у прихватним центрима и центрима за азил, пре објаве о првом КОВИД-19 случају у Србији, предузео хитне мере за спречавање појаве корона вируса међу мигрантима.

У тренутку проглашења ванредног стања на територији Републике Србије 15. марта 2020. године у центрима за смештај тражилаца азила и прихватним центрима било је смештено 5.912 лица. Проглашењем ванредног стања, а у складу са Одлуком о привременом ограничењу кретања тражилаца азила и ирегуларних миграната смештених у центрима за азил и прихватним центрима у Републици Србији (Одлука)¹ сви мигранти који су боравили ван центара смештени су у центре и од тог момента број лица у центрима је порастао на око 9.100, што је превазишло редовни капацитет за смештај миграната у центрима за азил и прихватно-транзитним центрима. У највећој мери, смештај у овом тренутку добили су углавном мигранти- самци који су били ван институција система. Највећи број ових лица боравио је ван институција система, махом у неусловном смештају, у намери да што брже изађу из Републике Србије и наставе пут ка циљаној дестинацији. Због неусловног смештаја

¹ „Сл. гласник РС“ бр. 32/20.

у ком су боравили, већина њих је у центре примљена са заразним болестима, као што су телесне ваши или шуга.

У циљу ургентног збрињавања свих миграната, а у веома кратком року који је био на располагању, већ појавом првог случаја заразе у Србији, Комесаријат је подигао капацитете за смештај у чврстим објектима пренамењујући поједине заједничке просторије у спаваонице као и реактивацијом свих винтеризованих шатора намењених краћем боравку. Такође поред постојећих центара одређене су још две локације за постављање објеката за ургентни смештај. Иако је ситуација била озбиљна и услови смештаја озбиљно погоршани, основни смештајно-санитарни услови су у центрима испуњавали минималне захтеве, али је обезбеђено да се вирус COVID-19 није појавио међу популацијом миграната. У свим центрима су били обезбеђени и присутни лекарски тимови, који су поред редовног првог прегледа, радили и тријаже у току ургентног прихвата лица.

Највећи изазов био је улазак вируса и спречавање ширења заразе међу мигрантима. У том контексту Комесаријат је спровео интензивне мере превенције већ крајем фебруара. Прописана су одговарајућа упутства и директиве намењене запосленима и смештеним лицима, усклађене са националним алгоритмом за превенцију и поступање у случају појаве заразе. Ова упутства и директиве су дистрибуиране у све центре за азил и прихватне центре. Хигијенски стандарди и мере превенције су подигнути на много виши ниво и отпочело се са информисањем и едукацијом смештених лица о значају превенције болести. Међу мигрантима који су били смештени у поменути центрима, јавио се велики број волонтера који је помагао запосленима Комесаријата да се спроведу додатне мере превенције. У центрима у којима је било могућности и интересовања (у конкретном случају ПЦ Адашевци мигранти су шили заштитне маске).

2.2. Смештај миграната

2.2.1. ПЦ ОБРЕНОВАЦ

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети све потребне мере да сва лица која се смештају у ПЦ Обреновац спавају у чврстим објектима и да се шатори избаце из употребе, а у случају да се у будућности укаже ургентна потреба за употребом шатора, да се предузму неопходне мере ако би они били довољно пространи и одговарајуће опремљени за боравак људи, али не дужи од неколико дана.

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће без одлагања растеретити смештајне капацитете у ПЦ Обреновац и свести их на број који је подобан за хуман боравак миграната.

Пре проглашења ванредног стања, број особа смештених у ПЦ Обреновац, на дан 14.03.2020. је био око 380 лица и сва лица су била смештена у чврстим објектима, који су могли по стандардима да приме 400 лица. У току 2019. године уз финансијску подршку ДЕУ у Србији кренуло је реновирање 6 објеката у ПЦ Обреновац како би се обезбедили адекватни услови за смештај још 500 миграната. Међутим, са увођењем ванредне ситуације, извођач радова стао је са радовима, који су настављени тек у јуну месецу и према

предвиђеној динамици радова објекти ће бити усељиви тек почетком децембра месеца. Након увођења ванредног стања, у врло кратком року, у Центар је примљено преко 600 лица. За кратко време, службеници Комесаријата су уложили велике напоре да подигну капацитете за смештај у рекордном року, склапањем малих шатора који су предвиђени као брз одговор у новонасталој ситуацији. Приликом прихвата нових лица и смештаја у мање шаторе, свим лицима је напоменуто да шатор прима до 8 лица. Било је присутних група миграната који путују заједно и нису желели да се растављају и сами су се изјаснили да би радије били у мањем простору, али да остану заједно и да се не мешају односно бораве са лицима које не познају и који су друге националности. Према Директиви упућна прихватним центрима током пандемије КОВИД-19, за превенцију и поступање у случају појаве заразе, сва лица смештена у прихватним центрима била су свакодневно информисана о ситуацији настелој поводом пандемије КОВИД-19 како у Србији, тако и свету. Осим информисаности, сва лица смештена у прихватне центре и центре за азил, су имали обавезу да сваки дан поступају у складу са прописаном директивом, а односи се на одговорно понашање, повећану хигијену, укључивање у одржавање својих просторија у којима бораве, свакодневно проветравање истих, одржавање заједничких просторија, као и свакодневно изошење душека, ћебади напоље и луфтирање истих на свежем ваздуху и сунцу. За одржавање хигијене у простору у којем спавају, задужени су сами корисници.

Укидањем ванредног стања, број лица смештених у прихватним центрима се знатно смањено, самим тим и притисак на пријем у ПЦ Обреновац је смањен. Мигранти су смештени у чврсте објекте, док су шатори у дворишту Центра у већини случајева испразњени. Сви шатори су дезинфиковани и очишћени, али нису размонтирани. У складу са препоруком, на адекватној бетонској подлози постављен је балон, побршине око 1000м² са расположивих 350 кревета (700места). Исти испуњава све услове за адекватан боравак миграната у случају ургентног пријема већег броја лица.

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети потребне мере да се за мигранте који су смештени у Прихватном Центру у Обреновцу обезбеди довољан број адекватних тоалета и услова за одржавање хигијене, као и довољан број тушева са топлим водом, сразмерно броју миграната који ту бораве.

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће без одлагања предузети потребне мере како би се најмање једном дневно сви тоалети чистили на одговарајући начин и како би се обезбедили танкови са водом у сваком тоалету.

Због повећаног броја новопридошлих миграната, у најкраћем временском року, КИРС је позвао донаторе да ангажују фирме задужене за обезбеђивање додатних тушева и тоалета како би се у што краћем року одговорило на потребу корисника за одржавање личне хигијене, будући да је одржавање личне хигијене кључна мера за спречавање ширења пандемије КОВИД-19. Такође, додатно су постављена још два санитарна контејнера који садрже укупно 10 кабина за туширање. Исти су позиционирани у близини рабхолова, у којима је највећи број миграната и боравио.

За одржавање и пуњење танкова са водом у мобилним тоалетима, а у циљу одговора на растућу потребу, организација „IRC” је ангажовала фирму “World Group” са седиштем у Зрењанину. По уговору, фирма “World Group” била је задужена да чисти тоалете сваки дан

али због ангажованости на више локација и честих кварова машине за паржњење тоалета, није успевала да на терену буд сваки дан. Такође, због несавесног коришћења тоалета и бацања флаша у исте, долазило је до квара квара машине која ради на пражњењу тоалета. Обављен је разговор са лицима у центру и договорено је да се до сваког тоалета обезбеди црево са водом које би заменило флаше са водом и тиме би се избегло бацање истих. Свака немогућност успостављања нормалног функционисања центра и задовољавање основних животних услова, представљало је додатни безбедносни ризик као и сметње при координисању центра. Комесаријат ће наставити да се залаже у испуњавању стандарда везаних за пријем и смештај лица у центрима.

Комесаријат је сагласан са наведеном препоруком и у складу са „ЕАСО“ стандардима, настојао је да обезбеди довољан број тоалета.

2.2.2. ПЦ Адашевци

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети све потребне мере да из употребе избаци све рапхолове у ПЦ Адашевци, а у случају да се у будућности укаже ургентна потреба за њиховом употребом, да се предузму неопходне мере како би они били довољно пространи и одговарајуће опремљени за краткотрајни боравак миграната.

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће без одлагања растеретити смештајне капацитете у ПЦ Адашевци и свести их на број који је подобан за хуман боравак миграната.

Имајући у виду све претходно наведене околности током ванредног стања уведеног током пандемије вируса COVID 19 и проглашења ванредног стања, дошло до преоптерећености смештајних капацитета овај прихватни центар је претворен у карантин. Такође, у зимском периоду дошло је до повећаног броја пријема конкретно у ПЦ Адашевци. Након повлачења одлуке о ванредном стању, дошло је до растерећења смештајних капацитета, тако да је било прилике да се кревети, који су уништени и поломљени приликом преоптерећености смештаја, буду поправљени. Напомињемо да приликом пријема у Центар, сви корисници добијају ново ћебе, постељину и хигијенски пакет. На жалост, постељину често продају ван прихватног центра или је користе на неодговарајући начин. Ћебад корисника се редовно перу, а лоше стање душека је последица немарног односа корисника према истим. У свим смештајним објектима врши се дезинфекција, дезинсекција и депедикулација на 15 дана од стране Завода за јавно здравље Сремска Митровица.

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети све потребне мере да се за мигранте који су смештени у Прихватном центру у Адашевцима обезбеде адекватни тоалети и услови за одржавање хигијене, као и довољан број тушева са топлим водом, сразмерно броју миграната који ту бораве.

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће без одлагања предузети потребне мере како би се најмање једном дневно сви тоалети чистили на одговарајући начин и како би се обезбедили такнкови са водом у сваком тоалету.

Према стандардима, топле воде у Центру има осам сати дневно (два пута по 4 сата). Између два пуштања топле воде потребно је да прође време како би се велика количина воде загрејала- 2x7500л. Током обиласка центра од стране НПМ-а, затечен је изванредан број покварених славина и тушева који су у међувремену замењени и отворени да раде. Због велике флукуације миграната и њиховог немарног понашања, ови кварови су чести у прихватним центрима. Наиме, прихватни центри су неким лицима само успутне станице, те се према инвентару често опходе немарно и те мењање поломљених славина, лавабоа и тушева постаје рутинска ствар. У овом тренутку је све што је било поломљено или оштећено, замењено и све славине и тушеви су у исправном стању. Напомињемо да је неодговоран приступ миграната истим најчешће крајње неодговоран и насилнички настројен.

Потребно је истакнути да се током ванредног стања дезинфекција у Центру вршила три пута дневно, а не три пута недељно као што је забележено у извештају након обиласка Центра.

2.3. Збрињавање миграната

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ангажоваће у ПЦ Адашашевци и ПЦ Обреновац довољан број службеника како би се све активности на прихвату и збрињавању миграната обављале несметано и квалитетно

Током ванредне ситуације били су ангажовани и радно способни у сталном радном односу, службеници Комесаријата запослени у канцеларији, поводом збрињавања миграната у центрима. Овом мером обезбеђен је адекватан број запослених у Комесаријату поводом прихвата и збрињавања миграната током ванредног стања. У свим прихватним центрима и центрима за азил уложени су велики напори током ванредног стања како би се што адекватније одговорило на потребе корисника који нису могли да напуштају центар. У кратком року, почеле су са радом мобилне продавнице у центрима, организовано је подизање новца у Western Union-и преко волонтера Црвеног Крста. Пренасељеност центара и ограниченост кретања због ванредних мера имале су за последицу повећање тензија међу корисницима центара. У циљу превенције, организоване су различите активности како би окупирале време ових лица кроз спортске активности, сађења дрвећа у оквиру центара, пројекције филмова, и слично, а поштујући социјалну дистанцу, колико је то могуће у оваквом виду смештаја. У неким центрима где за то постоји могућност, мигранти су се ангажовали на шивењу маски за њих и запослене, које су делили и волонтерима у локалној заједници.

Услед смањења броја смештених лица, ситуација се знатно побољшала.

Што се тиче дистрибуције гардеробе, обуће, хигијене и осталих непрерамбених артикала, свака подела се врши према списковима регистрованих корисника да би сви добили једнак приступ помоћи. Због стриктног вођења евиденције, поделе преко спискова и архивирање истих, могућност злоупотребе у виду корупције је сведена на минимум.

Службеници комесаријата који раде у прихватним центрима и центрима за азил, више пута су организовали састанке са корисницима у циљу унапређења квалитета хране. Узета је свака чињеница у обзир, унапређен је мени који су прописали еминентни нутриционисти а одобрен је од стране ИЗЈЗС Батут. Утврђено је да тај мени задовољава потребе корисника и има одговарајућу енергетску и нутритивну вредност.

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће у свим центрима за прихват и збрињавање миграната, на видном месту и на језицима које мигранти најчешће говоре, поставити информације о могућности подношења притужбе Заштитнику грађана и контакт податке Заштитнике грађана (адреса седишта, број телефона и e-mail адреса).

На огласним таблама у прихватним центрима постоји велики број обавештења на језику корисника који служе за информисање али и подсећање корисника о њиховим правима. Комесаријат је сагласан са овом препоруком и поред осталих обавештења, поставиће информације о могућности подношења притужбе Заштитнику грађана са контактом истог.

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције у случајевима кршења реда у центрима за прихват и збрињавање неће предузимати било какве мере према мигрантима изгредницима, већ ће о томе обавештавати надлежне органе- Канцеларију за азил и полицију- уколико се ради о прекршају или кривично делу.

Комесаријат за избеглице и миграције је сагласан са овом препоруком и као до сад, наставиће да у случају прекршаја или кривичног дела корисника да обавештава полицију.

Тренутни смештајни капацитет на који се Република Србија обавезала је око 6000 места. Што се тиче проширења чврстог смештајног капацитета, то је одлука Владе.

2.4. Наводи о злостављању

Препорука

Комесаријат за избеглице и миграције ће својим службеницима послати јасну поруку која у себи садржи јасан став да је мучење и друго сурово, нехумано или понижавајуће

поступање или кажњавање апсолутно забрањено и да ће се у односу на такве акте постојати нулта толеранција на нивоу целог Комесаријата.

Комесаријат има нулту толеранцију за било којим видом злоупотребе положаја запослених службеника. Сва запослена лица у Комесаријату су јасно упозната са етиком рада са рањивим категоријама. Прошли су курсеве и обуке које подразумевају рад са мигрантском популацијом. Такође, јасно су упознати са последицама које носи такво понашање и применом законских процедура.

Срдачно,

КОМЕСАР

